

Quan els responsables litúrgics no compleixen el seu deure

Dll, 2/12/2019 per Josep Lligadas

[Una font que raja sempre](#)

D'aquest tema ja n'he parlat altres cops. Però em permetreu que hi torni. És que em sembla una anomalia molt notable en la nostra litúrgia...

La pregària litúrgica és, sens dubte, un dels principals aparadors de la nostra fe. Allò que preguem mostra allò que creiem: ens ho mostra a nosaltres mateixos, i ho mostra als qui viuen allunyats de la fe cristiana. I, alhora que mostra allò que creiem, ho configura. És a dir, que les paraules que diem nosaltres o les que sentim dir per part dels ministres de l'Església en la celebració litúrgica, van modulant dins nostre allò que creiem i allò que vivim com a creients. El problema està en el fet que, realment, costa de veure que les paraules de les pregàries litúrgiques mostrin bé allò que creiem, i configurin bé allò que hem de creure.

Les fórmules de pregària que utilitzem a la litúrgia provenen molt sovint d'èpoques passades, en què la manera d'entendre i expressar la fe, l'espiritualitat que es vivia, les preocupacions teològiques o la manera de veure la vida cristiana inserida en el món eren molt diferents de les nostres. I això, com he dit, afecta la manera d'expressar i interioritzar nosaltres la fe, i també la manera com aquesta fe pot ser percebuda pels qui no la comparteixen.

De fet, entre el nostre món i el món en què van néixer els textos de pregària que fem servir a la litúrgia hi ha hagut una ruptura cultural que afecta els elements més profunds de la concepció de la vida i de la fe. Hem passat d'un món en què Déu era una realitat òbvia i indiscutible, una realitat que ho impregnava tot i tot era entès des de la creença en l'acció permanent i immediata de Déu sobre la realitat, a un món en què Déu no és una realitat òbvia, i a més és una realitat objecte de notables sospites. De manera que resulta gairebé suïcida la pretensió d'acostar-nos-hi de la mateixa manera que s'hi acostaven els nostres avantpassats. Aquelles paraules dels avantpassats poca cosa diuen ara, perquè nosaltres, a Déu, si de cas hi hem d'arribar passant per la nostra realitat humana, i per la nostra vida en el món, que és el que en la nostra cultura centra l'interès, de manera que les paraules antigues de la litúrgia sonen estranyes i sovint conviden de per si mateixes a no ser escoltades. I mireu, deixeu-m'ho dir: em sembla que aquesta manera de pregar, més atenta a la nostra realitat humana actual i a la realitat del món, resulta més propera a la vivència de l'encarnació del Fill de Déu i a la vivència de l'Evangelí que no pas unes pregàries massa dependents d'una teologia feta bàsicament de veritats absolutes i immutables.

Davant d'això, i mirant-ho ara amb perspectiva, costa d'entendre com és que els que van fer realitat la reforma litúrgica del Concili Vaticà II van optar per no tocar les pregàries que la tradició ens havia transmès, i, fins i tot, quan en van haver de fer de noves, van optar per seguir els mateixos paràmetres i el mateix estil de les antigues. Suposo que devia ser per por de tocar una cosa que els devia semblar extremadament sensible, o per por que els diguessin que s'ho estaven carregant tot, o per pensar que ja era un gran pas fer la traducció d'aquells textos, que posats en la llengua de la gent s'entendrien immensament millor que en llatí. Realment, sorprèn que no s'adonessin que això no podia funcionar. I sorprèn que

uns homes que es van atrevir a capgirar tantes coses per fer possible una litúrgia més propera a la gent, amb això no s'hi atrevissin. No hauria estat pas tan estrany, en aquell context de reforma, crear oracions noves d'acord amb la teologia i l'espiritualitat actuals, en comptes de continuar amb el llenguatge del segle sisè. Però el cas és que no ho van fer. Per a mi, us he de dir que aquest fet sempre ha estat tot un misteri...

Amb el pas dels anys ha quedat ja prou clar que el problema aleshores no resolt ens està fent molt de mal. És, ara, per a l'Església del segle XXI, un repte greu i urgent. I cal que els responsables eclesials en prenguin consciència aviat i mirin de posar-hi remei, que no seria gaire difícil, almenys en bona part. Per exemple, no costaria gaire crear per a la missa oracions noves adequades al moment actual.

També cal dir que no és que fins ara no s'hagi fet res en aquest sentit. Davant aquesta situació, en efecte, en alguns països els respectius episcopats van promoure en el seu moment la redacció de noves oracions, però aquesta iniciativa no s'ha estès ni ha tingut influència en les actuacions de les autoritats centrals de l'Església.

Davant d'aquesta situació, potser una de les sortides podria ser promoure, fora dels canals oficials, la redacció de noves oracions per fer-les servir en la celebració. Respecte a aquesta possibilitat hi ha, sens dubte, una objecció important, que no es pot deixar de tenir en compte. És la que prové de l'afirmació segons la qual la litúrgia que celebrem és la litúrgia de l'Església, no la de cada capellà o de cada grup que celebra; una afirmació de la qual es deduiria que l'única manera de celebrar segons la fe de l'Església seria seguir escrupolosament els ritus i textos que han estat fixats per la jerarquia. Qui s'apartés d'aquests textos s'apartaria de la fidelitat eclesial.

Doncs deixeu-m'ho dir: a mi no em sembla que les coses siguin tan clares. És evident que la litúrgia no és la de cada capellà que celebra o de cada grup: la litúrgia que celebrem és la litúrgia de l'Església. Però el fet és que els textos litúrgics, durant els primers segles, no eren textos fixats universalment des de la Cúria romana, sinó que s'anaven desenvolupant i fixant, segons les necessitats, als diversos llocs. Va ser al cap d'uns quants segles, que va arribar l'afany de fixar-ho tot per a tot arreu, i de centralitzar-ho tot. Una fixació i una centralització que ens han portat a la situació actual, bàsicament perquè els responsables oficials de la litúrgia no han complert el seu deure: el de oferir al poble cristià uns textos amb els quals es pugui sentir identificat.

Jo no defenso que en la litúrgia tothom faci el que vulgui. En absolut. Crec que cal valorar els ritus i els textos que tenim i, en principi, seguir-los. Però alhora, i davant l'anquilosament actual, crec també que no és cap tragèdia si en un determinat lloc es fan servir uns textos més propers, més de veritat. Sempre i quan es mantinguin en les línies bàsiques del que és la celebració cristiana.

Com a resum de tot plegat, diria que és molt important continuar empenyent en aquest tema. I, en conseqüència, diria que tots aquells -persones, entitats, comissions, secretariats, delegacions- que vulguin potenciar la litúrgia en la línia del Concili Vaticà II i amb ganes d'afavorir una millor vivència de la celebració cristiana per als cristians d'aquest temps, i un millor testimoni de cara a aquells que no la comparteixen però que per un motiu o altre hi entren en contacte, haurien de tenir aquesta qüestió com una de les seves prioritats.